

15. 5. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Co nového by měla přinést připravovaná změna občanského soudního řádu?

V návaznosti na přijatou rekonstrukci soukromého práva, jež by v zásadě měla vstoupit v účinnost od 1. ledna 2014, vyvstala též potřeba odpovídajícím způsobem upravit procesněprávní předpisy, aby korespondovaly s hmotněprávní úpravou účinnou od nového roku.

Rödl & Partner

Za tímto účelem proto v průběhu letošního roku dojde především ke změně dvou elementárních civilních procesních předpisů, to je občanského soudního řádu (dále jen jako „OSŘ“) a insolvenčního zákona, a také k přijetí úplně nového zákona o zvláštních řízeních soudních a jiných zvláštních řízeních (dále jen jako „OZŘS“), přičemž příslušné novelizační normy jsou právě projednávány v Poslanecké sněmovně ČR.

Níže uvedené řádky stručně popisují chystané změny se zaměřením na občanský soudní řád.

Zákon o zvláštních řízeních soudních

Revolučním krokem je, že přijetím OZŘS dojde ke kompletnímu vyčlenění právní úpravy nesporných řízení a jiných zvláštních řízení z OSŘ, který se pro tato řízení použije nadále již pouze subsidiárně (tj. nestanoví-li zvláštní zákon jinak). OZŘS jako zvláštní zákon tak bude obsahovat uzavřený výčet a úpravu všech nesporných a jiných zvláštních řízení, pro něž bude platit primárně režim dle tohoto zákona. Za klasické příklady nesporných řízení lze uvést řízení o úschovách, o umoření listin, o osvojení, ve věcech kapitálového trhu apod. Navíc do působnosti OZŘS bude také spadat řízení o rozvod manželství, které tradičně bývá řazeno mezi řízení sporná s určitými výjimkami.

Podstatnou novinkou je, že v rámci OZŘS budou procesně-právně upraveny některé nové instituty, zakotvené v novém občanském zákoníku, a to takzvaná podpurná opatření, nezvěstnost, zásah do integrity a svěřenecký fond; které budou právě předmětem některých nesporných (zvláštních) řízení.

Podpurná opatření bude moci soud uložit jako alternativu k dnes známým opatřením v podobě omezení anebo zbavení způsobilosti k právním úkonům u zletilých osob, u nichž je zjištěna omezená způsobilost k právnímu jednání, neboli nově občanským zákoníkem nazvaná tradičním označením „svéprávnost“.

U pohřešované osoby bude moci soud prohlásit takovou osobu za splnění určitých podmínek za nezvěstnou, s čímž se budou pojít určité právní důsledky. Uvedené momentálně platná právní úprava neumožňuje, ačkoli se podle našeho názoru jedná o její velký nedostatek, který v praxi způsobuje problémy.

Na úseku ochrany osobnosti je novým občanským zákoníkem vymezeno právo na tělesnou a duševní

integritu fyzické osoby. Příslušné soudní řízení je zaměřeno především na případy omezení tohoto práva integrity u osoby, jež se nachází v péči zdravotního ústavu a je u ní nezbytné, aby soud vyslovil, zda převzetí nebo další držení této fyzické osoby ve zdravotním ústavu bylo nebo je přípustné.

V případě svěřeneckého soudu se bude jednat o nový druh správy cizího majetku, jehož účelem bude poskytnutí určitých prostředků ve prospěch konkrétní nekomerční činnosti. Dohled nad svěřeneckým fondem bude vykonávat jeho správce, jež bude soudem za tímto účelem ustanoven na základě příslušného řízení, jež je jedním z druhů řízení týkajícího se svěřeneckého fondu.

Občanský soudní řád

Obecně lze konstatovat, že elementární věcné změny OSŘ představují, za první, odraz nového hmotného práva, jímž jsou zakotveny úplně nové hmotně-právní instituty anebo pozměněny ty dosavadní, a za druhé, úpravy zapříčiněné vyčleněním nesporných a jiných zvláštních řízení z OSŘ v podobě nové normy OZŘS. Logickým důsledkem přijetí OZŘS proto je, že OSŘ bude do budoucna upravovat již jen sporná řízení.

Marginální věcné změny OSŘ se budou dotýkat nalézacího řízení (změna koncepce věcné příslušnosti, zavedení institutu podpůrce, změna ochrany držby) a vykonávacího řízení (změny ohledně výkonu rozhodnutí na dávky ze zaopatřovacích smluv, vyloučení věci z rozhodnutí prodejem movitých věcí, prodeje movitých věcí, prodeje nemovitých věcí a závodu ve vztahu k právu stavby a pachtu, prodeje rodinného závodu).

Dále se v našem článku zaměříme na novou právní konstrukci věcné příslušnosti soudů, a to zejména v případě obchodněprávních sporů o peněžitá plnění, kterými se s našimi klienty zabýváme nejčastěji.

Modifikace věcné příslušnosti s sebou totiž ponese významné dopady zejména na spory v závazkovém právu, protože je odrazem zrušení dvojkolejnosti hmotného práva obchodního a občanského v důsledku jednotné úpravy závazkového práva, obsažené v novém občanském zákoníku. Zde pro úplnost doplňujeme, že v důsledku nového kodexu soukromého práva bude zrušeno mnoho právních předpisů, mezi které patří také obchodní zákoník (v něm obsažená právní úprava bude nahrazena jinými normami – zejména novým občanským zákoníkem a zákonem o obchodních korporacích).

Věcná příslušnost v civilním řízení jako taková vymezuje okruh působnosti mezi jednotlivými druhy (stupni) obecných soudů (tj. soudy okresní, krajské, vrchní a Nejvyšší soud ČR) tím, že určuje, který druh (stupeň) soudu má jednat v první instanci u konkrétního řízení. Její úpravu nalzáme v ustanovení § 9 OSŘ a primárně vychází z toho, že prvoinstančními soudy jsou soudy okresní. Nicméně pro konkrétně určený okruh řízení jsou soudy prvního stupně též krajské soudy anebo Nejvyšší soud ČR.

Dle dnes platného znění OSŘ platí, že krajské soudy jsou jako prvoinstanční příslušné pro řízení v obchodněprávních sporech o peněžitá plnění, s výjimkou těch sporů, v nichž uplatněný nárok na peněžité plnění nepřevyšuje částku 100 tisíc korun, k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží, jak stanoví ustanovení § 9 odst. 3 písm. r) bod 6.

Na první pohled by se dalo říct, že se jedná o srozumitelné a jasné ustanovení. Ovšem problém nastává tehdy, uplatňuje-li žalobce po žalovaném více pohledávek na základě stejného skutkového základu.

Příkladem lze uvést žalobu, jejímž předmětem je uplatnění zaplacení kupní ceny dle dvou samostatně

vystavených faktur za dodané zboží stejného druhu na základě dvou jednotlivých objednávek žalovaného dle jedné rámcové kupní smlouvy, kdy pohledávka A je ve výši 60.000 Kč a pohledávka B ve výši 120.000 Kč. Žalovaný má v obchodním rejstříku zapsanou adresu sídla na Praze 1.

Jazykovým výkladem a logickým výkladem lze dojít k závěru, že pohledávku A lze uplatnit spolu s pohledávkou B v rámci jedné společné žaloby podané ke krajskému soudu, kterým v daném příkladě bude Městský soud v Praze jako věcně a místně příslušný soud.

S uvedeným závěrem však nesouhlasí Vrchní soud v Praze. Ten se ve svém usnesení[1] vyjádřil tak, že pro určení věcné příslušnosti v takových sporech je nutné posuzovat každé peněžité plnění zvlášť, respektive jednotlivé pohledávky žalobce, protože jejich součet není relevantní z hlediska uplatnění ustanovení § 9 odst. 3 písm. r) bod 6. Podle předmětného usnesení je tak z hlediska věcné příslušnosti správné, když žalobce uplatní pohledávku A žalobou u Obvodního soudu pro Prahu 1 a pohledávku B žalobou u Městského soudu v Praze.

Nám předmětné řešení Vrchního soudu v Praze nepřipadá správné. Jelikož je jím porušen princip hospodárnosti a procesní ekonomie řízení a zvláště pak samotná zásada dispoziční, na jejímž základě je žalobce *pánem sporu*. Paradoxně s naším názorem se shodně vyjadřuje Vrchní soud v Olomouci[2], který právě klade důraz na význam dispozičního oprávnění žalobce a v takových věcech, jež představuje náš příklad, by dle něj mělo být žalobci umožněno spojit své nároky do jedné žaloby a uplatnit je v jednom řízení před příslušným krajským soudem.

Podle dnes platné právní úpravy a v důsledku rozdílného přístupu obou dvou odvolacích soudů proto žalobce při uplatnění více žalobních nároků, kdy alespoň jeden z nich nepřesahuje částku 100.000 Kč, musí dbát na zřetel toho hlediska, kde má žalovaný sídlo (a rozhodovat se tedy paradoxně ne podle jednotného výkladu zákona, ale podle toho, v působnosti jakého odvolacího soudu bude žaloba podána). Protože pakliže po určení místně příslušného soudu bude daný prvoinstanční soud spadat pod působnost Vrchního soudu v Praze (bez ohledu na to, zda okresní nebo krajský soud), bude žalobce muset své žalobní nároky rozdělit a uplatnit je zvlášť u okresního soudu a krajského soudu. Ovšem pokud bude soud prvního stupně ve spádové oblasti Vrchního soudu v Olomouci, může žalobce své nároky spojit do jedné žaloby a uplatnit je všechny společně u krajského soudu.

Tento paradox naštěstí bude právě odstraněn v důsledku připravované novely OSŘ. Nové znění OSŘ sloučí občanskoprávní spory spolu s obchodně-právními spory jednotně do sporů o závazcích. Proto již nebude potřebné rozlišovat tyto dvě oblasti závazkového práva, pro řízení o závazcích budou napříště jako prvoinstanční soudy věcně příslušné soudy okresní. Tím pádem odpadne také shora popsáný problém a žalobce se již nebude muset zamýšlet nad tím, zda má své jednotlivé peněžité pohledávky uplatnit zvlášť anebo je může uplatnit prostřednictvím jedné žaloby.

Závěrečná poznámka autorů

V článku jsme se pokusili stručně nastínit chystané zajímavé modifikace procesního řízení v návaznosti na přijetí nového souhrnného kodexu soukromého práva s tím, že jsme se zejména zaměřili na změnu ve věcné příslušnosti soudů v obchodněprávních sporech o peněžité plnění, kterou upřímně vítáme.

Závěrem doplňujeme, že vedle samotné úpravy obsahu normativních procesních ustanovení dochází též k modifikaci určitého názvosloví tak, aby korespondovalo s terminologií kodexu samotného. Se zaměřením právě na obchodní agendu lze příkladem uvést, že nynější obchodní věci budou nově pojmenovány jako věci týkající se vztahů mezi podnikateli, dále podnik bude označován jako obchodní závod anebo místo podnikání bude nově sídlem.

JUDr. Martin Švéda,
advokát/partner

Mgr. Helena Hodačová,
advokátní koncipientka

[Rödl & Partner, v.o.s.](#)

Platněřská 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 236 163 111
Fax: +420 236 163 799
e-mail: prag@roedl.cz

[1] Usnesení vrchního soudu v Praze č. j. Ncp 2505/2010-14 ze dne 18. listopadu 2010
[2] Usnesení Vrchního soudu v Olomouci č. j. Ncp 63/2012-37

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)

- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)